

**Для
керівників з охорони праці
підприємств, установ та
організацій**

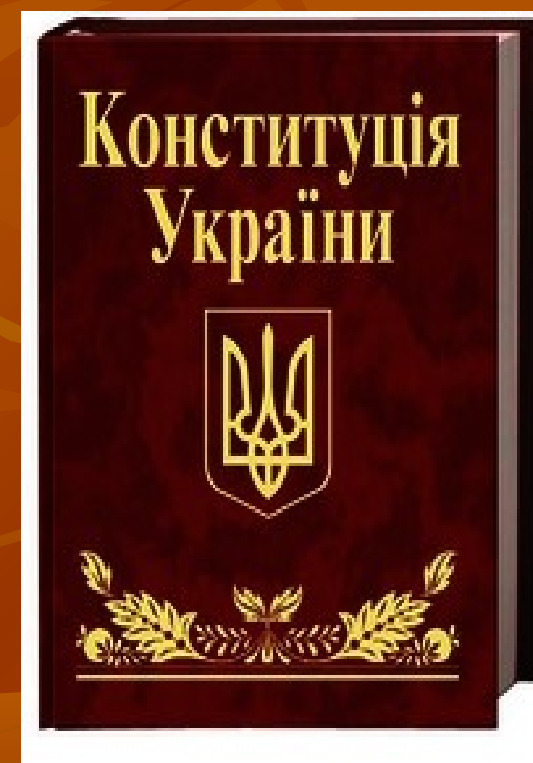
Державна політика в галузі охорони праці

■ Конституція України

Стаття 43. Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом.

- Використання праці жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах забороняється.
- **Стаття 45.** Кожен, хто працює, має право на відпочинок.
- Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час.
- **Стаття 46.** Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Законодавство, що регулює трудові відносини працівників

- Кодекс законів про працю України від 17.12.1971
- Визначає правові засади і гарантії здійснення громадянами України права розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної і творчої праці.
- Законодавство про працю регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої належності, а також осіб, які працюють за трудовим договором з фізичними особами.
- 05.11.2015 року Верховною Радою України у першому читанні прийнято проект Трудового кодексу України

Кодекс законів про працю України включає глави (розділи):

- **ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:** Законодавство про працю регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої належності, а також осіб, які працюють за трудовим договором з фізичними особами (стаття 3).
- **КОЛЕКТИВНИЙ ДОГОВІР:** Колективний договір укладається між власником або уповноваженим ним органом (особою), з однієї сторони, і первинною профспілковою організацією, які діють відповідно до своїх статутів, а у разі їх відсутності - представниками, вільно обраними на загальних зборах найманих працівників або уповноважених ними органів, з другої сторони (стаття 12).
- **ТРУДОВИЙ ДОГОВІР:** Трудовий договір є угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін (стаття 21.). **Працівник не може бути допущений до роботи без укладення трудового договору, оформленого наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу, та повідомлення центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування про прийняття працівника на роботу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (стаття 24).**
- **РОБОЧИЙ ЧАС:** Нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень. Скорочена тривалість робочого часу встановлюється: 1) для працівників віком від 16 до 18 років - 36 годин на тиждень, для осіб віком від 15 до 16 років (учнів віком від 14 до 15 років, які працюють в період канікул) - 24 години на тиждень. 2) для працівників, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці, - не більш як 36 годин на тиждень (стаття 50).

Кодекс законів про працю України включає глави (розділи):

- **ЧАС ВІДПОЧИНКУ:** Працівникам надається перерва для відпочинку і харчування тривалістю не більше двох годин. Перерва не включається в робочий час. Перерва для відпочинку і харчування повинна надаватись, як правило, через чотири години після початку роботи. Час початку і закінчення перерви встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку (стаття 66).
- **ОПЛАТА ПРАЦІ:** Заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу (стаття 94).
- **ТРУДОВА ДИСЦИПЛІНА:** Працівники зобов'язані працювати чесно і сумлінно, своєчасно і точно виконувати розпорядження власника або уповноваженого ним органу, додержувати трудової і технологічної дисципліни, вимог нормативних актів про охорону праці, дбайливо ставитися до майна власника, з яким укладено трудовий договір (стаття 139).
- **ОХОРОНА ПРАЦІ:** На всіх підприємствах, в установах, організаціях створюються безпечні і нешкідливі умови праці. Забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган (стаття 153).
- **ПРАЦЯ ЖІНОК:** Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт по санітарному та побутовому обслуговуванню) (стаття 174).
- **ПРАЦЯ МОЛОДІ**
- **ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ТА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Законодавство, що регулює виробничі, трудові, соціально - економічні відносини

- **ЗАКОН УКРАЇНИ “ Про колективні договори і угоди ” від 1 липня 1993 року № 3356-XII .**

Цей Закон визначає правові засади розробки, укладення та виконання колективних договорів і угод з метою сприяння регулюванню трудових відносин та соціально-економічних інтересів працівників і роботодавців.

- Зміст колективного договору визначається сторонами в межах їх компетенції.
- У колективному договорі встановлюються взаємні зобов'язання сторін щодо регулювання виробничих, трудових, соціально-економічних відносин, зокрема:
 - змін в організації виробництва і праці;
 - встановлення гарантій, компенсацій, пільг;
 - режиму роботи, тривалості робочого часу і відпочинку;
 - умов і охорони праці та інші.

Колективний договір

Колективний договір є результатом соціального партнерства та діалогу на локальному рівні.

Кадри підприємства
С. К. Пашутинський
КОЛЕКТИВНИЙ ДОГОВІР
• зразки документів
• нормативна база
audio book

Законодавство про охорону праці

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ»

ІЄ ПРАЦЕВА
СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Закон України “ Про охорону праці ”

від 14 жовтня 1992 року
№ 2694-ХІІ

Цей Закон визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

КОДЕКС ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

- 1. Кодекс цивільного захисту України регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження органів державної влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, права та обов'язки громадян України, іноземців та осіб без громадянства, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.
- **Забезпечення пожежної безпеки:** діяльність із забезпечення пожежної безпеки є складовою виробничої та іншої діяльності посадових осіб і працівників підприємств, установ та організацій.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці

В галузі охорони праці Україна налагодила співробітництво з міжнародними організаціями: Міжнародною організацією праці (МОП); Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ); Міжнародним агентством з атомної енергетики (МАГАТЕ); Міжнародною організацією по стандартизації (ІСО) та ін. Значний вклад у розвиток охорони праці внесла Міжнародна організація праці (МОП) – одна з найдавніших міжнародних організацій, яка була створена у 1919 році і розвивалася спочатку як автономна інституція при Лізі Націй, а з 1946 року – як перша спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй.

Переважну більшість міжнародних договорів та угод, в яких бере участь Україна щодо охорони праці можна об'єднати в чотири групи:

- конвенції, рекомендації та інші документи міжнародної організації праці (МОП);
- директиви Європейського союзу
- договори та угоди, підписані в рамках Співдружності Незалежних Держав (СНД). конвенції, рекомендації та інші документи міжнародної організації праці (МОП);
- двосторонні договори та угоди.

Показчик нормативно-правових актів з охорони праці

- Нормативно-правові акти з охорони праці - правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції. Наказом Державної служби України з питань праці від 10.07.2017 № 88 затверджено Показчик нормативно-правових актів з охорони праці

Правила з безпеки та охорони праці

- Наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 22.03.2010 року №62 затверджено “ Правила безпеки у вугільних шахтах ”.

- Ці Правила встановлюють порядок безпечного ведення гірничих робіт і використання гірничошахтного, транспортного та електротехнічного обладнання, провітрювання та протиаварійного захисту гірничих виробок, забезпечення пилогазового режиму, виробничої санітарії та охорони праці.

- Міністерство надзвичайних ситуацій України затвердило наказом від 26.11.2012 року №1353 “ Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві ”

Ці Правила встановлюють вимоги до охорони праці під час одержування продукції рослинництва і тваринництва, вирощування сільськогосподарських культур на відкритому ґрунті, в оранжереях і теплицях. Ці Правила є обов’язковими для роботодавців і працівників, які виконують роботи з вирощування, збирання, оброблення продукції рослинництва і тваринництва.

Правила з безпеки та охорони праці

- Наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 31.01.2005 року №20 затверджено “Правила охорони праці в деревообробній промисловості”, які регламентують безпечне виконання робіт та технологічних процесів в деревообробній промисловості.

Правила з безпеки та охорони праці

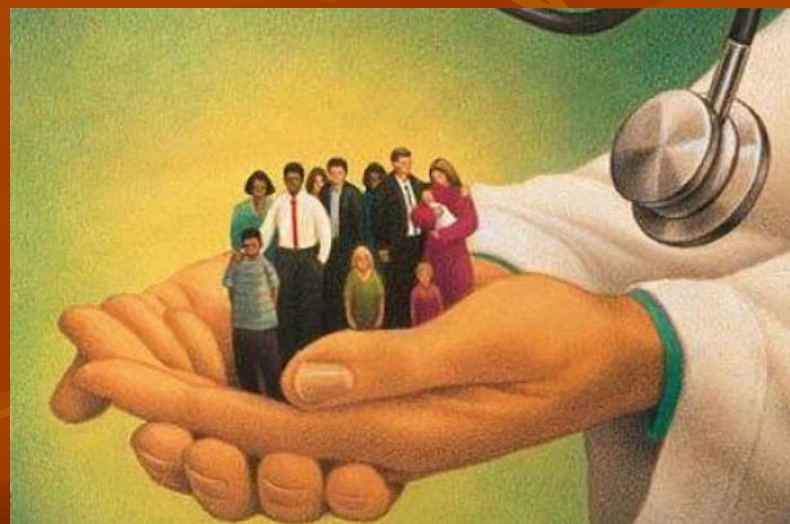
- **ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З НАГЛЯДУ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ**
НАКАЗ від 13.07.2005 N 119 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 вересня 2005 р. за N 1084/11364)
“Про затвердження Правил охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості”
- Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості встановлюють вимоги з охорони праці, що поширюються на суб'єкти господарювання, які здійснюють науково-дослідну діяльність, виконують лісовпорядкувальні та вишукувальні роботи, створюють лісові насадження та доглядають за ними, здійснюють захист лісів від шкідників, хвороб та пожеж, ведуть будівництво і експлуатацію лісових доріг, лісосічні, лісотранспортні та лісоскладські роботи, заготівлю живиці та пневого осмолу, лісопиляння та інше первинне перероблення заготовленої деревини, роботи в малій лісохімії.

Законодавство, що регулює питання державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

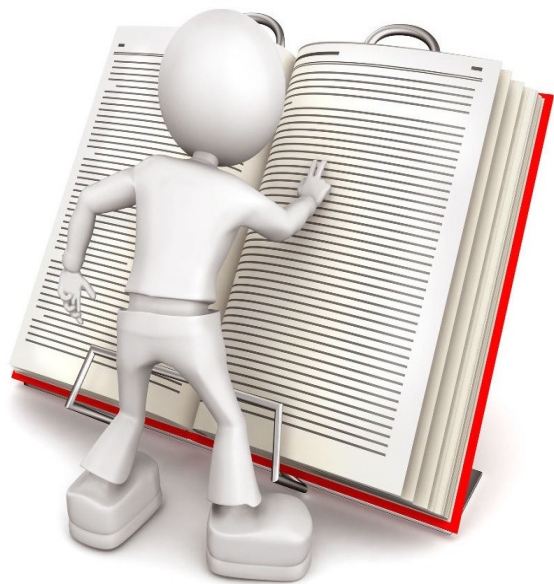
■ **Закон України “ Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування ” від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV**

Цей Закон визначає правові, фінансові та організаційні засади загальнообов’язкового державного соціального страхування, гарантії працюючих громадян щодо їх соціального захисту у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю та пологами, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, охорони життя та здоров’я.

Створення роботодавцями та реалізація ефективної системи управління охороною праці (СУОП)

СУОП

- Згідно з ст. 13 Закону “ Про охорону праці ”, роботодавець зобов’язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.
- З цією метою роботодавець повинен забезпечити функціонування системи управління охороною праці, а саме створює відповідні служби з ОП, забезпечує належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування інше.
- Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці затверджено Держгірпромнаглядом 07.02.2008р.

Міжнародні стандарти

- З 01 січня 2011 року діє ДСТУ OHSAS 18001:2010 «Системи управління гігієною та безпекою праці», розроблений на основі британського стандарту BS OHSAS 18001:2007, IDT
- (« Occupational health and safety management systems — Requirements ») .
- *Британський стандарт BS OHSAS 18001:2007 планується замінити новим міжнародним стандартом ISO 45001.*

Щодо системи управління охороною праці на підприємстві

- ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ
- ЛИСТ від 18.12.2015 р. N 5820/0/4.4-06/6/ДП-15
- СУОП організовується таким чином, щоб було забезпечено адекватне та постійне управління з урахуванням усіх факторів, які впливають на стан охорони праці, орієнтованого на проведення запобіжних дій, які унеможливають виникнення небезпечних ситуацій.
- Об'єктом управління охороною праці є діяльність функціональних служб та структурних підрозділів підприємства щодо забезпечення безпечних та здорових умов праці на робочих місцях, виробничих ділянках на підприємстві в цілому.
- В Україні діє національний стандарт ДСТУ OHSAS 18001:2010 "Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги" та OHSAS 18002 як пробний стандарт ДСТУ-П OHSAS 18002 для інформування і визначення можливості його застосування в умовах національного ринку та з особливістю СУОП на національних підприємствах.
- Розділ 4 OHSAS 18001:2010 визначає, що керівництво підприємства повинно визначити обов'язки, функції, розподіл відповідальності та підзвітності, делегування повноважень для полегшення результативного управління; обов'язки, відповідальність та повноваження має бути задокументовано та доведено до відома відповідних осіб.
- Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці, що були затверджені Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008, з метою сприяння суб'єкту господарювання щодо досягнення рівня охорони праці на виробництві, що відповідає мінімальним вимогам до забезпечення безпечних та здорових умов праці найманих працівників, які встановлені законодавчими та іншими нормативно-правовими актами з охорони праці, носять виключно рекомендаційний характер.
- Використовуючи Рекомендації, суб'єкт господарювання має можливість розробити власну систему управління охороною праці на підприємстві як складову частину загальної системи управління організацією.

Основні завдання СУОП

Професійний добір працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки з урахуванням стану здоров'я і психофізіологічних показників

Навчання та пропаганди знань з охорони праці

Безпечний стан технологічних процесів

Безпечний стан обладнання та інструменту

Безпечний стан будівель і споруд

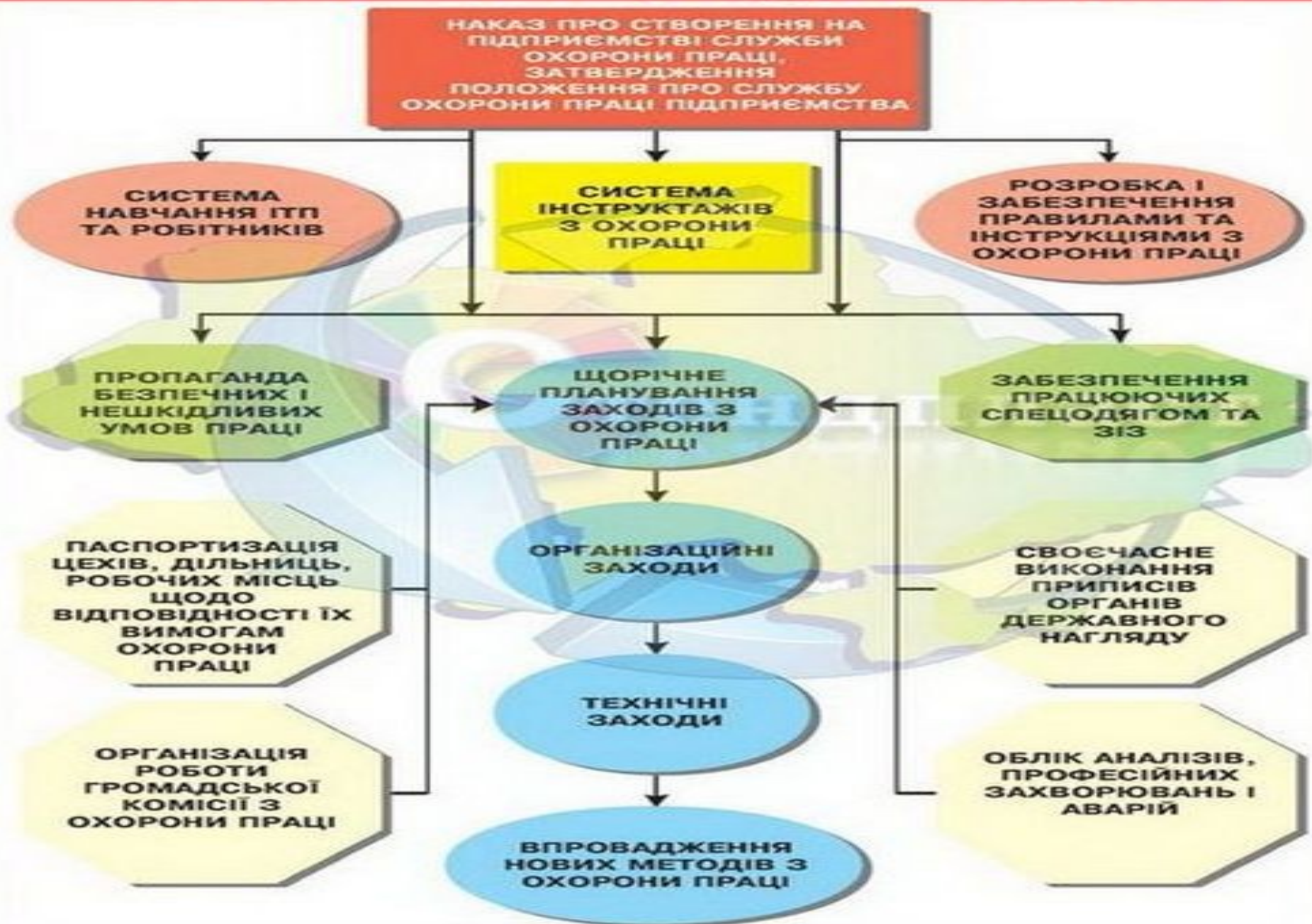
Оцінка та забезпечення санітарно-гігієнічних умов праці

Забезпечення засобами індивідуального захисту

Оптимальні режими праці та відпочинку

Лікувально-профілактичного обслуговування працюючих

СХЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

**Оцінка умов
праці на робочому місці**

Служба охорони праці на підприємстві

■ *Закон України «Про охорону праці» та Типове положення про службу охорони праці, що затверджене наказом Держнаглядохоронпраці України від 15 листопада 2004 р. № 255, встановлюють порядок та кількісний склад служб охорони праці на підприємствах.*

Зокрема, ст. 15 Закону України «Про охорону праці» та п. 1.4 Типового положення про службу

охорони праці передбачають, що Служба охорони праці створюється на підприємствах з кількістю працюючих 50 і більше осіб. На підприємстві з кількістю працюючих менше 50 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку

сумісництва особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають відповідну підготовку.

Чи обов'язково роботодавець має створити службу з охорони праці?

- На основі Типового положення про службу охорони праці з урахуванням специфіки виробництва та видів діяльності, чисельності працівників, умов праці та інших факторів роботодавець розробляє і затверджує Положення про службу охорони праці відповідного підприємства, визначає структуру служби охорони праці, її чисельність, основні завдання, функції та права її працівників відповідно до законодавства.
- Господарським кодексом України передбачено, що підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис (п.3 ст. 64 Кодексу).

Служба охорони праці медичного закладу

- МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
- *НАКАЗ № 268 від 30.09.94*
“Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України”

Фінансування охорони праці

- Ст. 19 Закону України “ Про охорону праці ”.
- Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять **не менше 0,5 відсотка від фонду оплати праці за попередній рік.**
- На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, розмір витрат на охорону праці встановлюється у колективному договорі з урахуванням фінансових можливостей підприємства, установи, організації.

Навчання з питань охорони праці

- Стаття 18 Закону України “Про охорону праці” та Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці встановлює порядок навчання та перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників у процесі трудової діяльності (наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 року №15).
- Пункт 3.1. Положення: Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, проходять на підприємстві за рахунок роботодавця інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії.

Положення про навчання з охорони праці на підприємстві

- 3.2. На підприємствах на основі Типового положення, з урахуванням специфіки виробництва та вимог нормативно-правових актів з охорони праці, розробляються і затверджуються відповідні положення підприємств про навчання з питань охорони праці, а також формуються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, які мають бути оприлюднені роботодавцем.

Організація навчання

- 3.3. Організацію навчання та перевірки знань з питань охорони праці працівників, у тому числі під час професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації на підприємстві здійснюють працівники служби кадрів або інші спеціалісти, яким роботодавцем доручена організація цієї роботи.

Перевірка знань

- 3.7. Перед перевіркою знань з питань охорони праці на підприємстві для працівників організується навчання: лекції, семінари та консультації.
- 3.8. Перевірка знань працівників з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.
- 3.9. Перевірка знань працівників з питань охорони праці на підприємстві здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці підприємства, склад якої затверджується наказом (розпорядженням) роботодавця.
- 3.10. Усі члени комісії у порядку, установленому Типовим положенням, повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці.

Видача посвідчень

- Питання щодо необхідності видачі посвідчень про перевірку знань з питань охорони праці на підприємстві або необхідності працівникам мати їх при собі під час виконання трудових обов'язків вирішується роботодавцем.
- 3.14. Працівникам, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці на своєму підприємстві, видача посвідчень є обов'язковою лише тим, хто виконує роботи підвищеної небезпеки.

Охорона праці у навчальному закладі

Учасники навчально-виховного процесу

Учні

Педагогічний колектив

Технічний персонал

Документи в закладах освіти

- Перелік обов'язкових документів з охорони праці в установах освіти:
- Нормативні документи та інструктивні матеріали з охорони праці.
- Накази по установі про призначення відповідальних осіб за організацію роботи з охорони праці, за електрогосподарство, газове господарство (за наявності такого).
- Колективний договір (угода) з охорони праці і акти про його виконання.
- Посадові інструкції з охорони праці для окремих професій і видів робіт.
- Журнал вступного інструктажу з охорони праці.
- Журнал інструктажу з охорони праці на робочому місці.
- Журнал інструктажу для учнів, студентів, вихованців під час трудової, професійної підготовки та проведенні позашкільних (поза навчальних) заходів. (Учні до 8 класу включно в журналах інструктажу не розписуються. Відповідальність повністю на вчителів).
- Журнал реєстрації нещасних випадків на виробництві.
- Документи про стан випробовування котлів і систем опалення при підготовці до роботи в осінньо-зимовий період.
- Акти-дозволи на експлуатацію навчальних майстерень і кабінетів.
- Акт готовності установи до нового навчального року.
- Протоколи перевірки захисного заземлення і опору ізоляції електропроводки, випробування засобів індивідуального захисту.
- Плани евакуації працюючих і учнів на випадок пожежі.
- Комплексні заходи або план роботи з охорони праці в установі освіти.
- Інструкції з техніки безпеки для кабінетів хімії, фізики, біології, майстерень, котелень, кабінетів інформатики, обслуговуючої праці, спортзалів, їдалень.
- Правила внутрішнього трудового розпорядку.
- Санітарні правила.
- Бланки актів форми Н-1 і Н-2.
- Правила протипожежної безпеки.

Подання Декларації органу Держпраці

- Суб'єкт господарювання, який має намір проводити навчання з питань охорони праці працівників інших суб'єктів господарювання, надає територіальному органу Держпраці, декларацію відповідності його матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки.

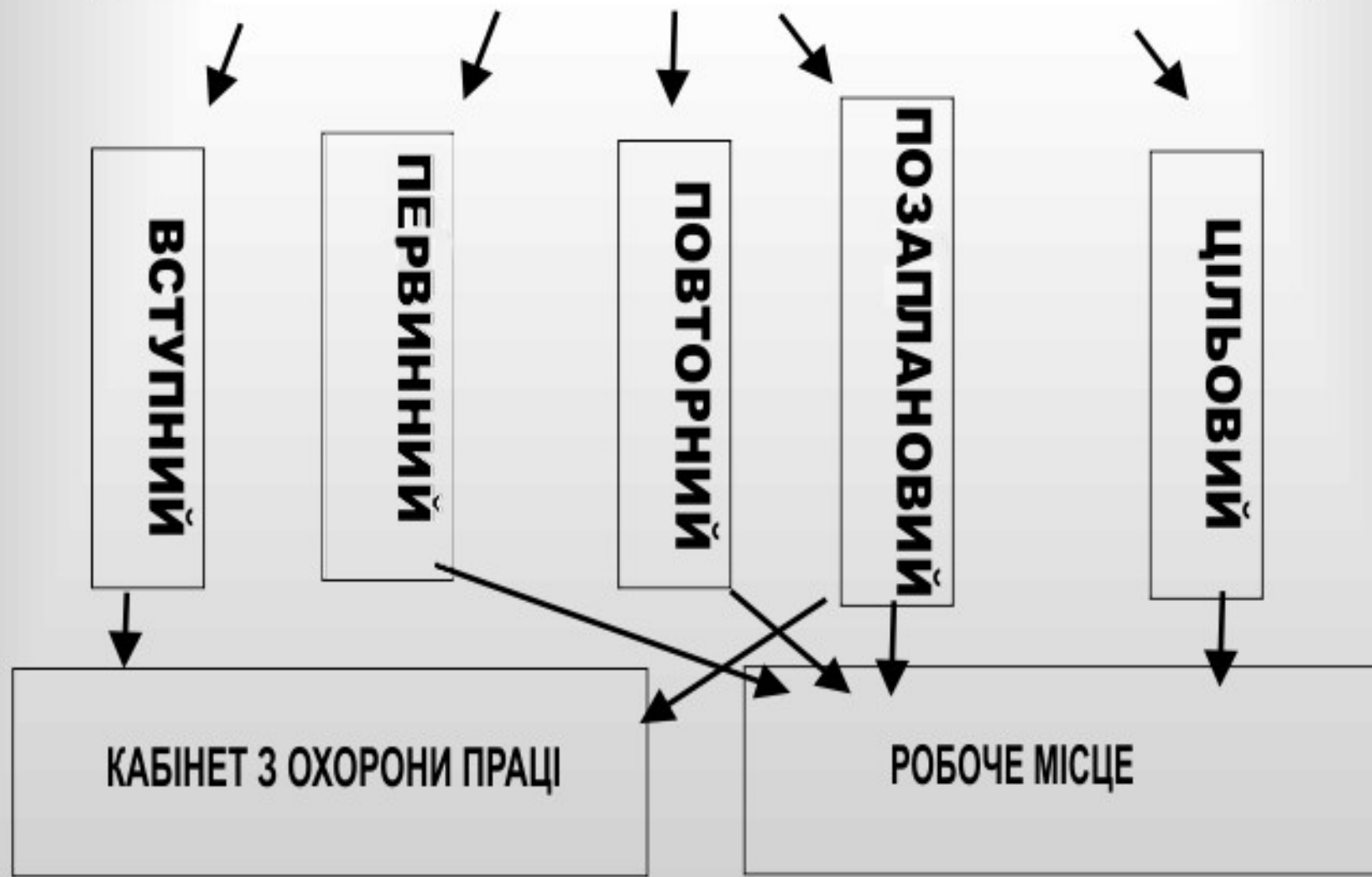

Суб'єкти господарювання, які проводять навчання у Львівській області

- Інформація про суб'єктів господарювання, які проводять навчання з питань охорони праці працівників інших суб'єктів господарювання:
- - Державне підприємство "Західний експертно-технічний центр Держпраці»,
- - ПП "Західний навчально-інформаційний центр з охорони праці та промислової безпеки“,
- - Львівська торгово-промислова палата,
- - ПП «Агроенерго»,
- - Львівське навчально-методичне відділення інституту підготовки кадрів промисловості,
- - ТзОВ «Західноукраїнський навчальний центр «Спеціаліст»,
- - ТзОВ «Львівський навчально-технологічний комбінат»,
- - ТзОВ Навчально-виробничий центр «Професійна безпека»,
- - Комунальне підприємство Львівської обласної ради "Львівський обласний учбовий центр підготовки та підвищення кваліфікації робітників та інженерно-технічних працівників і спеціалістів для виконання робіт з підвищеною небезпекою"

ВИДИ ІНСТРУКТАЖІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Інструктажі з охорони праці

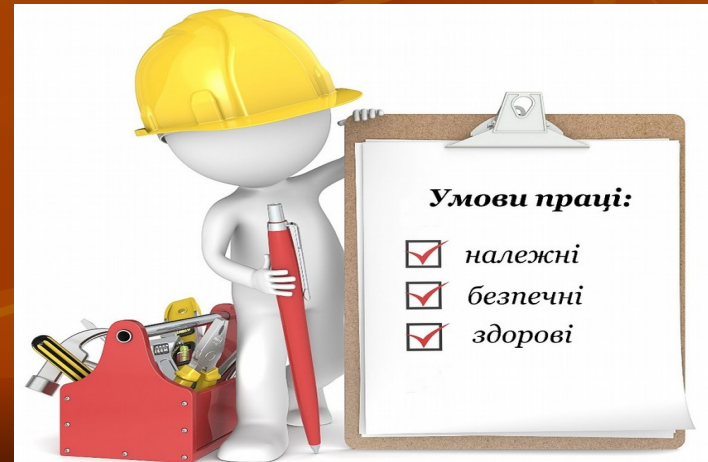
- За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці поділяються на:
 - **Вступний** - проводиться з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
 - з працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства; з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження трудового або професійного навчання; з екскурсантами у разі екскурсії на підприємство.
- ✂ **Первинний** - проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:
 - новоприйнятим (постійно чи тимчасово) на підприємство, який переводиться з одного структурного підрозділу підприємства до іншого;
 - який виконуватиме нову для нього роботу;
 - відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві.
- **Повторний** - проводиться на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу. Повторний інструктаж проводиться в терміни, визначені нормативно-правовими актами з охорони праці, які діють у галузі, або роботодавцем з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше: на роботах підвищеної небезпеки — 1 раз на 3 місяці; для решти робіт - 1 раз на 6 місяців.
- **Позаплановий** - проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці:
 - при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;
 - при зміні технологічного процесу, заміні або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;
 - при порушеннях працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;
 - при перерві в роботі виконавця робіт більш ніж на 30 календарних днів — для робіт підвищеної небезпеки, а для решти робіт — понад 60 днів.
- **Цільовий** - проводиться з працівниками:
 - при ліквідації аварії або стихійного лиха;
 - при проведенні робіт, на які відповідно до законодавства оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження.

Комісія з питань охорони праці підприємства

ОХОРОНА ПРАЦІ

- Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства затверджене наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.03.2007 N 55
- 1.4. Рішення про доцільність створення Комісії, її кількісний та персональний склад приймається трудовим колективом на загальних зборах (конференції) за поданням роботодавця і професійної спілки.

Медичні огляди працівників певних категорій

- Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 р. № 246.
- Медичні огляди (попередній (під час прийняття на роботу) і періодичні (протягом трудової діяльності) **обов'язкові** для наступних категорій працівників:
 - — **зайнятих на важких роботах;**
 - — **на роботах зі шкідливими чи небезпечними умовами праці;**
 - — **на роботах, де є потреба у професійному доборі;**
 - — **осіб віком до 21 року (незалежно від професії та виду діяльності).**
- Медичні огляди для працівників, які зайняті на важких роботах і роботах зі шкідливими чи небезпечними умовами праці проводяться відповідно до Переліку шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу, при роботі з якими обов'язкові попередній (періодичні) медичний огляд працівників, наведеному в додатку 4 до Порядку № 246, де вказано безпосередньо сам фактор безпеки, періодичність оглядів, фах лікарів, які мають брати в них участь, лабораторних досліджень, що повинні бути проведені, а також спеціальні медичні протипоказання.

Медичні огляди

- Работодавець повинен провести лабораторні дослідження умов праці на робочих місцях та визначити шкідливі і небезпечні фактори виробничого середовища і трудового процесу на конкретних робочих місцях працівників. Такі дослідження проводяться відповідно до гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості і напруженості трудового процесу умов праці. Отримані результати необхідно скерувати у територіальний орган Держпраці.
- Отримавши від підприємства дослідження та заявку з проханням визначити категорію працівників, що працюють у шкідливих умовах праці, Держпраці, за участі представника первинної профспілкової організації визначає категорії працівників цього підприємства, які підлягають попередньому (періодичному) медичному огляду, про що складає відповідний Акт.
- Така процедура проводиться роботодавцем **щорічно до 1 грудня**.
- На підставі отриманого Акту, роботодавець повинен впродовж місяця скласти поіменні списки працівників підприємства, які підлягають періодичним медичним оглядам за формою, зазначеною у додатку 2 Порядку. Причому, необхідно його зробити у 4 примірниках (для підприємства, для закладу охорони здоров'я, для робочого органу виконавчої дирекції Фонду та Держпраці), на паперовому та електронному носіях. Попередньо його обов'язково необхідно погодити у територіальному органі Держпраці.
- Для проведення попереднього (періодичних) медичного огляду працівників роботодавцю необхідно укласти (або вчасно поновити) договір з закладом охорони здоров'я та надати йому список працівників, які підлягають таким оглядам.

Результати проведення медичних оглядів

- За результатами проведення медичних оглядів, комісія (впродовж місяця після їх закінчення) оформляє Заключний акт (форма зазначена у додатку 9 Порядку), який складається у шести примірниках: для закладу охорони здоров'я, роботодавцю, представнику профспілкової організації, профпатологу, робочому органу виконавчої дирекції Фонду, а один примірник необхідно надіслати в Управління Держпраці.
- Якщо роботодавець приймає працівника на роботу із шкідливими факторами (а також у випадку переведення працівника на іншу важку роботу), він повинен видати направлення на обов'язковий попередній медичний огляд для цього працівника. Результати цього медичного огляду і висновок Комісії про стан здоров'я заносяться до Картки працівника, на підставі якої видається Медична довідка про проходження медичного огляду.
- У разі зміни місця роботи, Картка працівника разом з трудовою книжкою видається працівнику під підпис, для подальшого пред'явлення її на новому місці роботи.

Професійна діяльність працівників медичної галузі пов'язана з впливом великого комплексу негативних чинників різноманітного походження

- Серед **фізичних факторів**, які можуть істотно вплинути на стан здоров'я медичного персоналу, є іонізуюче випромінювання. У діагностичних і лікувальних маніпуляціях під контролем рентгєнівського випромінювання поряд з рентгєнологами беруть участь хірурги, анестезіологи, травматологи, реаніматологи та середній медичний персонал. Рівні опромінєння на робочих місцях цих фахівців, а також дози рентгєнівського випромінювання, які вони отримують, в окремих випадках перевищують дози, одержувані рентгєнологами і лаборантами.
- Великого поширення в медицині отримали прилади й устаткування, генеруючі неіонізуючі випромінювання та ультразвук. Вони широко застосовуються в фізіотерапевтичній практиці, хірургії та офтальмології при використанні лазерів, в процесі ультразвукової діагностики у пацієнтів хірургічних, гінекологічних та акушерських відділень.
- Є високий ризик **інфікування вірусними гепатитами, ВІЛ інфекцією, безпосередньо контактуючи з кров'ю** та іншими біологічними рідинами людини, зокрема, це стосується лікарів й медичних сестер хірургічних спеціальностей, працівників відділень гемодіалізу, стоматологів, лаборантів, персоналу, який працює в операційних, перев'язувальних, маніпуляційних тощо.
- Суттєву небезпеку становлять інфекції шкірних покривів. Тому з метою профілактики таких захворювань застосовують одноразові шприци й системи для внутрішньовенних ін'єкцій. Майже 80% усіх профзахворювань становить туберкульоз, рівень захворюваності на який серед працівників протитуберкульозних закладів у десятки разів вищий, ніж серед інших медичних працівників.

Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки

- Постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. N 1107 затверджено Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Цей Порядок визначає процедуру видачі або відмови у видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання Держпраці та його територіальними органами дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.

Дозвіл на експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної

небезпеки в органах Держпраці України

- ЛИСТ Держпраці від 15.02.2017 р. N 1739/5/5.2-ДП-17
- Раніше Держгірпромнагляд України відповідно до покладених на службу завдань **реєстрував** підймальні споруди (вантажопідймальні крани та машини, ліфти, ескалатори, канатні дороги, підйомники, фунікулери тощо), парові та водогрійні котли, посудини, що працюють під тиском, трубопроводи пари та гарячої води, об'єкти нафтогазового комплексу та інші об'єкти.
- Держпраці відповідно до покладених на неї завдань **веде облік підймальних споруд** (що зазначені вище). Відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів з охорони праці підймальні споруди (вантажопідймальні крани, ліфти, ескалатори, підйомники, канатні дороги та фунікулер), устаткування котлонагляду (парові та водогрійні котли, трубопроводи пари та гарячої води, посудини, що працюють під тиском) **до введення в експлуатацію підлягають реєстрації** в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці.
- Необхідність реєстрації (перереєстрації) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки має бути передбачена виключно Законом.
- Отже, якщо суб'єкт господарювання має намір експлуатувати машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки, він має одержати дозвіл на їх експлуатацію, при цьому реєструвати устаткування не потрібно.

Спецодяг, спецвзуття, ЗІЗ

- **ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З
ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ, ОХОРОНИ
ПРАЦІ ТА ГІРНИЧОГО НАГЛЯДУ
НАКАЗ
від 24.03.2008 N 53
“Про затвердження Положення про порядок
забезпечення працівників спеціальним одягом,
спеціальним взуттям та іншими засобами
індивідуального захисту”**

Видача безоплатно ЗІЗ

- 1.2. Відповідно до статті 8 Закону України "Про охорону праці" (2694-12) та статті 163 Кодексу законів про працю України (322-08) на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, що пов'язані із забрудненням, або тих, що здійснюються в несприятливих метеорологічних умовах, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту .

Лісове господарство

НПАОП 02.0-3.03-05 “Норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам лісового господарства”

Затверджені Наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 25 квітня 2005 року № 65 (із змінами внесеними Наказом Держ. комітету України з пром. безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 7 листопада 2007 року № 258)

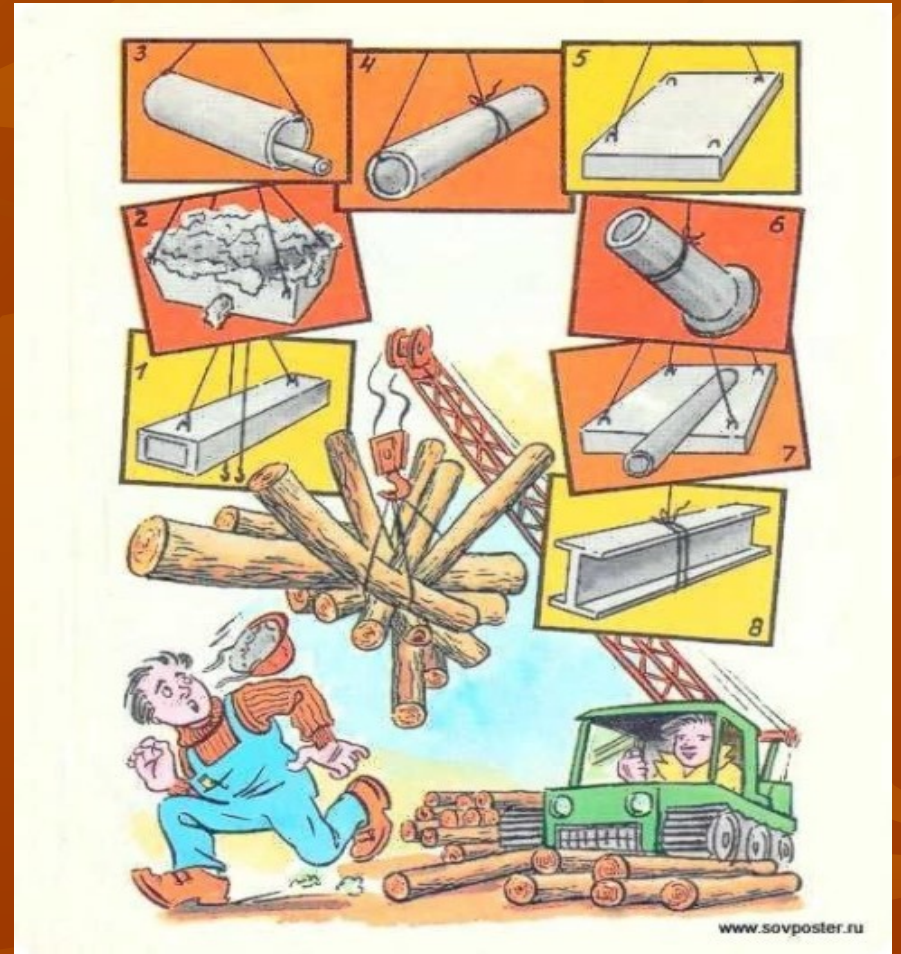
Профілактика нещасних випадків на виробництві

- Згідно з ст.9 Закону України “ Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування ” одним з основних завдань Фонду є профілактика нещасних випадків. Функцією Фонду є здійснення заходів з профілактики страхових випадків.
- Фонд здійснює заходи, спрямовані на запобігання нещасним випадкам, усунення загрози здоров’ю працівників, викликаній умовами праці (ст. 50 Закону).

Що означає слово “Профілактика”

- **Профілактика** (від грец. *prophylaktikos* - попереджувальний) — попередні заходи для недопущення чого-небудь.
- ✕ **Профілактика (медицина)** — комплекс медичних, санітарно-технічних, гігієнічних, педагогічних та соціально-економічних заходів, спрямованих на попередження захворювань та усунення факторів ризику.
- **Профілактика (техніка)** — попереджувальні заходи для підтримки технічного об'єкта та обладнання у справному або працездатному стані. Сукупність заходів, які запобігають передчасним поломкам та спрацюванню машин, механізмів і т. ін., відвертають аварії на виробництві, транспорті тощо.
- *Кожний трактор і комбайн закріпимо за окремими працівниками, які проводитимуть профілактику і поточний ремонт машин (Колгоспник України, 4, 1958, 9);*

Діяльність Фонду з профілактики нещасних випадків

- Фонд:
- 1) вивчає стан умов, безпеки, охорони праці та профілактичної роботи на підприємствах, у фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, з метою надання страхувальникам необхідних консультацій у створенні ними та реалізації ефективної системи управління охороною праці;
- 2) бере участь:
 - у навчанні, підвищенні рівня знань працівників, які вирішують питання охорони праці;
 - у здійсненні наукових досліджень у сфері охорони та медицини праці;
- 3) перевіряє стан профілактичної роботи та охорони праці на підприємствах, бере участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві, а також професійних захворювань;
- 4) веде пропаганду безпечних та нешкідливих умов праці, організовує створення тематичних кінофільмів, радіо- і телепередач, видає та розповсюджує нормативні акти, підручники, журнали, іншу спеціальну літературу, плакати, пам'ятки тощо з питань соціального страхування від нещасного випадку та охорони праці;
- 5) бере участь у розробленні законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці;
- 6) вивчає та поширює позитивний досвід створення безпечних та нешкідливих умов виробництва;

Закон "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування"

Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 46–47, ст. 403 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

ЗАКОН УКРАЇНИ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Цей Закон відповідно до Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначає правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування, гарантії працюючих громадян щодо їх соціального захисту у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю та пологами, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, охорони життя та здоров'я.

